

“President 1939” viib teatrikülastaja tagasi minevikku

■ AJALOOTUND

Läheneva vabariigi aastapäeva meeleoludes on Estonia teatri kammersaalis laupäeval esietendunud dokumentaaldraama “President 1939” kindlasti omal kohal – sellele tükile oluks paremat ajastust raske leida.

Olgugi et pealkiri lubaks ehk teisiti arvata, on näidendi keskseteks tegelasteks lisaks president Konstantin Pätsile (Tõnu

Tepandi) ka peaminister Kaarel Eenpalu (Jüri Aarma) ja ülemjuhataja Johann Laidoner (Eero Spriit), neljandaks tegelaseks on NKVD ülekuulaja Ivašina (Katrin Saukas). Süžee põhineb Eesti ja Venemaa vahelise baaside lepingu sõlmimise aegsel õhustikul 1939. aasta sügisel ning tollaste Eesti riigijuhtide hilisematel ülekuulamisprotokollidel NKVD-s.

Üks ehk meeldejäävamaid ja samas huvitavamaid nüansse on etenduse kestel näidata, et kroonikakaadrid Eesti Fil-

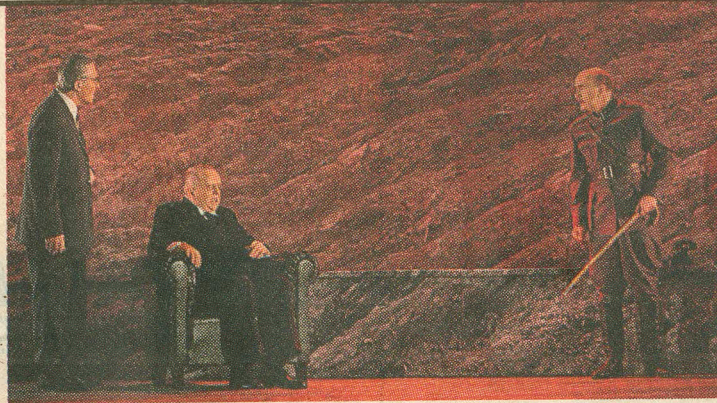

Foto: Albert Truuväär

Draama räägib keeruliste valikute ees seisvatest inimestest, aga ka eesti rahvast neil rasketel hetkedel, kui ei olnud häid valikuid.

miarhiivi fondist – lahendus, mida rahvusooperis mängitava lavastuselt ehk poleks osanud oodata. See võte aga toimib üllatavalt hästi, häälestades vaataja tolle ajastu lainele ning lisades seda, mida tegela-

sed laval sõnadesse ei pane.

Katri Aaslav-Tepandi, näidendi lavastaja ning üks stsenariumi autoritest leiab: “Ajalugu on alati inimese lugu, on inimeste loodud ja läbi elatud sündmused.” Tõepoolest – see

oli ka minu jaoks üks näidendist väga tugevalt kõlama jäänud mõte. Riigitegelased, kes kõigi sündmuste, aastaarvude ja lepingutega on olnud ehk lihtsalt ajalooramatu amplituuda, muudetakse lavastuses vaataja silme all täiesti tavalisteks ja inimlikeks isikuteks, kes keerulises olukorras üritavad leida parimat ja õigeimat lahendust.

Värvikad rollid

Näitlejatöödest tahaks esile tõsta Katrin Saukast NKVD ülekuulaja Ivašina rollis. See, kuidas too naine oma kergelt tahakallutatud ülakeha ning pideva jalatrappimisega end kehtestada püüab, on muljetavaldav – Ivašina tun-

dub olevat rohkem isegi mees kui naine. Kiitmata ei saa jätta ka Konstantin Pätsi rolli täitjat. Tõnu Tepandi näitab presidenti ühel hetkel pisut erakliku ja kohmetuna, teisel aga võimeka ja otsusekindla riigijuhina.

Kindlasti soovitaksin kõigil dokumentaaldraamat “President 1939” vaatama minna, olgu põhjuseks teatrielamus, pilguheit toleaegete sündmuste telgitagustesse, ajaloo-teadmiste värskendamine või täiendamine, soov omal moel Eesti vabariigi aastapäeva tähistada – kõike saab!

Estonias mängitakse etendust “President 1939” veel kolmel korral: neljapäeval, reedel ja laupäeval. **Ines Mirov**